

**ДОСТОЈАНСТВО,
ПОШТОВАЊЕ И ИЗБОР:
ПЛАНИРАЊЕ БУДУЋЕ
НЕГЕ ЗА КРАЈ ЖИВОТА ЗА
ЉУДЕ СА МЕНТАЛНИМ
ОБОЉЕЊЕМ**

УВОДНИ ВОДИЧ ЗА

NSW MINISTRY OF HEALTH

73 Miller Street

NORTH SYDNEY NSW 2060

Тел. (02) 9391 9000

Факс (02) 9391 9101

TTY. (02) 9391 9900

www.health.nsw.gov.au

© NSW Ministry of Health 2015

SHPN (OCHO) 150609

ISBN 978-1-76000-346-3

Напомена: Иако је све предузето да се осигура да су информације садржане у овом документу тачне у време писања, могуће је да су се пре објављивања овог документа појавиле додатне или новије информације које се односе на неке од информација које садржи овај извештај.

Додатне примерке овог документа можете да скинете са веб странице Министарства за здравље НЈБ-а: **www.health.nsw.gov.au**

Новембар 2015

САДРЖАЈ

ГЛАВНЕ ПОРУКЕ О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ	3
ТЕРМИНИ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У ОВОМ ВОДИЧУ	4
1. ДЕО ЈЕДАН: ЗА КОГА ЈЕ ОВАЈ ВОДИЧ И ШТА СВЕ ОБУХВАТА?	5
2. ДЕО ДВА: ШТА ВОДИЧ НЕ ОБУХВАТА?	6
3. ДЕО ТРИ: ШТА ЈЕ ПЛАНИРАЊЕ БУДУЋЕ НЕГЕ?	7
4. ДЕО ЧЕТИРИ: ШТА МОЖЕ ДА СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД РАЗГОВОРА О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ	7
5. ДЕО ПЕТ: СТИГМА – ПОГРЕШНЕ ПРЕДСТАВЕ О МЕНТАЛНИМ ОБОЉЕЊИМА И ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ	9
6. ДЕО ШЕСТ: ГЛАВНЕ ПОРУКЕ О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ ЗА ОСОБЕ СА МЕНТАЛНИМ ОБОЉЕЊЕМ	10
7. ДЕТАЉНИЈЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	11

Планирање будуће неге за крај живота за људе са менталним обољењем је средство које се састоји од два дела, овог уводног водича за људе са менталним обољењем и свеобухватног водича за здравствене раднике. Овај свеобухватан уводни водич можете наћи на:
<http://www.health.nsw.gov.au/patients/acp/Publications/comprehensive-guide.pdf>

Порука главног психијатра, Dr Murray Wright -а

Планирање будуће неге за крај живота је важно за свакога. Ту се ради о размишљању, разговарању, планирању и документовању наших потреба у вези здравствене неге за будућност, нарочито физичке здравствене неге коју желимо да примимо у периоду кад се приближавамо крају живота.

Advance Planning for Quality Care at End of Life: Action Plan 2013-2018 (<http://www.health.nsw.gov.au/patients/acp/Pages/acp-plan-2013-2018.aspx>) који је припремило Министарство здравља НЈВ-а, садржи кораке којим се нормализује планирање будуће неге и побољшава нега на крају живота за свакога широм целог сектора здравствене неге. План се заснива на сарадњи, отворености, поштовању и давању овлашћења – чиме он постаје средишни део планирања здравствене неге.

План увиђа да ментално оболеле особе могу да учествују у планирању будуће неге и да се њихове жеље морају поштовати.

Важно је да се прихвати да питања у вези менталног здравља утичу на целу заједницу и да постоји различитост међу особама које живе с менталним обољењем у многим различитим облицима. Иако данас више не постоји у друштву стигма за особе са менталним обољењем као некад, остаци стигме нажалост још увек постоје.

Један од негативнијих аспеката стигме у вези менталних обољења је да је узрок погрешних претпоставки о људима са менталним обољењем. Ове претпоставке се понекад односе на планирање будуће неге и шта оно значи за особе које живе с менталним обољењем.

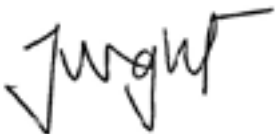
Кључни корак у настојању да се отклони ова стигма је да се разговара о овим погрешним претпоставкама, као и да се охрабре и подстакну људи са менталним обољењем да учествују у планирању будуће неге.

То је један од разлога зашто смо припремили ово средство – оно истиче важност достојанства, поштовања и избора када се ради о људима с менталним обољењем и планирању њихове будуће неге.

Ово средство ће помоћи здравственим радницима, нарочито онима чији пацијенти живе са менталним обољењем, када разматрају сложена и различита питања која могу да се појаве у процесу планирања будуће неге.

Ово средство такође садржи информације за људе који живе са менталним обољењем, за њихове породице и особе које их негују.

Ово важно средство, као и план за добростање, подстичу опоравак појединца где је то могуће и самосталност особе која живи с менталним обољењем током целог живота, као и у периоду пред крај живота.

Dr Murray Wright, Главни психијатар

ГЛАВНЕ ПОРУКЕ О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ

Главна порука 1:

Особе с менталним обољењем могу да учествују у планирању будуће неге и њихове жеље у односу на крај живота треба да се поштују.

Главна порука 2:

Најбоље је да се са планирањем будуће неге почне рано, док се та особа још добро осећа.

Главна порука 3:

Кључни део планирања будуће неге обухвата одлучивање о томе ко може да доноси одлуке у име особе са менталним обољењем.

Главна порука 4:

Заједнички рад и сарадња је од критичне важности како би се побољшала нега људи са менталним обољењем крају њиховог живота.

ТЕРМИНИ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У ОВОМ ВОДИЧУ

Особа са менталним обољењем / људи са менталним обољењем	Термин се односи на особе или људе који живе са менталним обољењем. Намера овог водича није да ови термини значе да су појединци или људи дефинисани својим менталним здравственим стањем. Овај водич увиђа да се многи људи са менталним обољењем залажу за људска и грађанска права за људе који живе са менталним обољењем и да радије прихватају термин „корисник услуга на пољу менталног здравља“.
Здравствени радник	Сваки здравствени радник који пружа услуге здравствене неге појединцу укључујући сродне здравствене стручњаке, лекаре опште праксе, болничаре и болничарке, специјалисте и социјалне раднике.
Стручњак за ментално здравље	<p>Сваки здравствени радник који има искуство и стручно знање у пружању услуга на пољу менталног здравља људима са менталним обољењем. Ту спадају сродни здравствени радници, болничари/болничарке за ментално здравље, психијатри, психолози и социјални радници.</p> <p>Иако овај водич подстиче стручњаке на пољу менталног здравља да помажу својим странкама у планирање будуће неге, важно је да ови стручњаци поседују одговарајуће квалификације, знање и искуство неопходно за обављање ове улоге.</p>
Способност	<p>Особа има способност да донесе одређену одлуку када може да уради све од следећег:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Разуме чињенице о којима се ради■ Разуме главне изборе који су њој/њему на располагању■ Процени последице таквих избора■ Разуме како те последице утичу на њу/њега■ Изрази своју одлуку. <p>За детаљније информације идите на http://www.justice.nsw.gov.au/diversityservices/Pages/divserv/ds_capacity_tool/ds_capa_whatIs.aspx</p>

ДЕО ЈЕДАН

ЗА КОГА ЈЕ ОВАЈ ВОДИЧ И ШТА СВЕ ОБУХВАТА?

Свако може да користи овај водич, али се он највише односи на људе са менталним обољењем.

Може да буде користан за неговатеље, породице и пријатеље, стручњаке на пољу менталног здравља, друге здравствене раднике на пољу менталног здравља и остале здравствене раднике.

Овај водич садржи обавештења о томе како људи могу да планирају здравствену негу коју желе да приме за неко физичко обољење у периоду пред крај живота. Намера водича је да подстакне људе да размишљају унапред и направе планове док се још добро осећају. Тиме се осигурава да се њихове жеље узимају у обзир у периоду пред крај живота, нарочито ако нису способни да одлучују о својој нези.

Овај водич је увод у Планирање будуће неге за особе са менталним обољењем. У њему се разматра:

- **Шта је Планирање будуће неге и где могу да се добију детаљније информације**
- **Шта може да се очекује** од разговора у вези са Планирањем будуће неге
- **Главне поруке** о Планирању будуће неге за људе са менталним обољењем.

ШТА ВОДИЧ НЕ ОБУХВАТА?

Овај водич НЕ разматра:

■ Планирање будуће менталне здравствене неге

План за добростање корисника здравствених услуга се бави негом ментално оболелих људи. Он укључује одржавање симптома под контролом, превентиву погоршања и планирање за случај кризе. Овај водич се не бави планирањем за добростање, међутим ако неко има План за добростање корисника здравствених услуга и План за будућу негу на крају живота, важно је да су та два плана координисана. Тиме ће се осигурати да та особа има свеобухватну негу како за физичке тако и за менталне здравствене потребе у периоду пред крај живота. За детаљније информације о Плану за добростање корисника здравствених услуга се обратите здравственим стручњацима за ментално здравље који лече и негују ту особу.

■ Еутаназија или смрт уз помоћ

Планирање будуће неге не значи да се ту ради о еутаназији. *Еутаназија* (која се некад назива *самоубиство уз помоћ* или *смрт уз помоћ*) значи деловање на захтев појединца са намером да се проузрокује његова или њена смрт како би се прекинула његова или њена патња. Еутаназија је у Новом Јужном Велсу противзаконита.

■ Детаљне информације о планирању будуће неге

Ово је само водич са уводним информацијама. Детаљније информације могу да се нађу у *Dignity, Respect and Choice- Advance Care Planning for end of life for people with mental illness: A Comprehensive Guide (Достојанство, поштовање и избор – Планирање будуће неге за крај живота за људе са менталним обољењем)*, који је припремљен за здравствене стручњаке. Он садржи детаљне информације и примере о Планирању будуће неге и доношењу одлука на крају живота за људе са менталним обољењем.

ШТА ЈЕ ПЛАНИРАЊЕ БУДУЋЕ НЕГЕ?

Планирање будуће неге је важан процес који помаже појединцу да планира какву ће негу имати у будућности у периоду на крају живота. Овај процес обухвата размишљање појединца о вредностима које су значајне за њу/његу, о ономе у чега верује и што жели у односу на негу какву би желео/ла да има кад би био/била у стању да одлучује за себе.

Најбоље је да се будућа нега планира раније у животу, док се појединац још увек добро осећа.

Планирање будуће неге је значајно за свакога у друштву. Нарочито је значајно за људе са менталним обољењем јер такве особе чешће физички оболевају и имају скраћени животни век у поређењу са општим становништвом. Неки људи са неким од менталних обољења могу да имају читав низ физичких, емоционалних и психолошких проблема који могу да утичу на њихову способност да изразе своје жеље у вези питања која се односе на крај живота.

Планирање будуће неге може да укључи једно или више од следећег:

- **Разговор** између појединца и чланова његове или њене породице, старатеља и/или здравственог стручњака.
- Припрему **Плана за будућу негу** од стране самог појединца, самостално или уз помоћ неке друге особе. План будуће неге је документован резултат планирања будуће неге. Као и Директиве за будућу негу, План будуће неге такође бележи избор појединца о циљевима за здравље и лечење. За детаљније информације о припреми Плана за будућу негу идите на: <http://planningaheadtools.com.au/advance-care-planning/>
- Именоване **трајног старатеља**. Трајни старатељ може законски да донесе одлуке у име појединца о његовој/ њеној денталној и медицинској нези, уколико тај појединац изгуби способност да самостално одлучује. Одлука о томе ко треба да одлучује у име појединца ако он/она нема ту способност је важан део Плана будуће неге. За детаљније информације о трајном старатељу идите на <http://planningaheadtools.com.au/appoint-an-enduring-guardian/>
- Припремите **Директиве за будућу негу**. Директиве за будућу негу бележе специфичне жеље појединца и његове/њене жеље у упутства за будућу негу. То укључује упутства о лечењу које би он/она прихватио/ла или одбио/ла уколико има неку болест или повреду која угрожава његов/њен живот. Директиве за будућу негу треба да се примене ако појединац нема способност да самостално одлучује или не може да изрази своје жеље.

Препоручује се да **Директиве за будућу негу** буду у писменој форми и потписане од стране појединца који их даје, као и од стране сведока. Иако то није неопходно да би Директиве за будућу негу биле легалне, ипак је добра идеја.

Лекар треба да прихвати **Директиве за будућу негу** као пуноправан и законит документ ако:

- је особа која даје директиве била способна да доноси одлуке када их је дала
- на ту особу нико није утицао или вршио притисак да да такве директиве
- садрже јасне и специфичне детаље о лечењу које би та особа прихватила или одбила
- је тај документ тренутно важећи (особа која је дала те директиве се није предомислила од када је их је)
- се односе на тренутну ситуацију.

Директиве за будућу негу не могу да садржи упутства за незаконите радње, као што су еутаназија, самоубиство уз помоћ или смрт уз помоћ

- Лекар може да напише **План за реанимацију** као део медицинског плана за негу особе чија се смрт очекује у блиској будућности. План за будућу негу или Директива за будућу негу одређене особе морају да укључе одлуке садржане у Плану за реанимацију.

Кад се ради о Планирању будуће неге, **способност доношења одлуке** је важно питање. Ако није јасно да ли је појединац способен да нешто уради, може да буде неопходна процена његове/њене способности. То значи да лекар који лечи ту особу или стручњак за ментално здравље треба да преиспита способност те особе.

Capacity Toolkit који може да се нађе на http://www.diversityservices.justice.nsw.gov.au/divserv/ds_capacity_tool.html садржи детаљније информације о томе шта је способност и како се процењује. Особа која није задовољна одлуком о његовој/њеној способности, може да се обрати Одељењу за старатељство бесплатно на 1800 463 928 и „притисне 2“ или преко вебсајта одељења: www.gt.nsw.gov.au.

ШТА МОЖЕ ДА СЕ ОЧЕКУЈЕ ОД РАЗГОВОРА О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ

Током разговора о планирању будуће неге здравствени радници ће разговарати са особом којој је дијагностикована болест која може да им скрати живот. Ови разговори дају таквој особи прилику да изјави шта би желела да се догоди када се приближи крају живота и да изрази своје мисли и осећања томе. Ови разговори могу да буду у почетку тешки, али је важно да се започну.

За људе са менталним обољењем ови разговори могу да буду на неки начин посебно тешки због начина на који ментално обољење утиче на њих. Стручњаци за ментално здравље могу да играју кључну улогу пружајући ментално оболелој особи подршку током тих разговора. Разговори о планирању будуће неге такође могу да укључе породицу ментално оболеле особе, старатеља и пријатеље, али само ако та особа жели да и они учествују у разговорима.

Здравствени радници и стручњаци за ментално здравље могу да раде заједно како би:

- помогли особи у њеном размишљању и осећањима о крају живота.
- осигурали да се ови разговори одвијају на начин који је најбољи да се задовоље потребе појединца. На пример, планирањем разговора за време када се особа „добро“ осећа и може да учествује у разговору.
- осигурали да су се узеле у обзир и прихватиле и размотриле духовне, друштвене и културне потребе особе о којој се ради. На пример, треба да се закаже тумач ако је потребан тој особи, члановима њене породице или старатељима, као и да им се обезбеде писмене информације на њиховом језику.

Сваки разговор о будућој нези је јединствен за особу која се приближава крају живота. Међутим, у већини разговора, особа и чланови њене породице и старатељи (ако особа о којој се ради жели да и они учествују у разговору) могу да очекују да ће:

- **добити информације** од здравствених радника и стручњака за ментално здравље

Ови разговори су добра прилика за здравствене раднике да дају јасне, искрене и реалне информације о болести те особе и шта може да се очекује када се приближи крају живота. Та особа може да користи ову прилику да постави питања о будућем лечењу и могућностима за лечење које су јој на располагању и о постојећим службама за подршку. Стручњаци за ментално здравље такође могу да разговарају са том особом о томе како његова/њена ментална болест може да утиче на то шта може да је

њему/њој потребно када се ради о нези на крају живота. Стручњаци за ментално здравље могу да сарађују са оболелом особом и здравственим радницима како би пронашли најбољи могући приступ.

- **Изразити** своје мисли, осећања и идеје и потребе

Најважнији део ових разговора је да се сазна шта је важно особи која се приближава крају живота. Та особа треба да се подстиче и да јој се помогне да разговара отворено о својим осећањима и да расправља о питањима која је брину. Већини људи је то корисно, мада никога не треба натерати на то ако не жели. Особе са менталним обољењем могу да информишу друге о томе шта им је потребно као помоћ у овој фази живота тако што ће своје мисли о смрти и умирању поделити са другима, да би се то могло поштовати током будуће неге. Ово је нарочито важно ако та особа има верска убеђења или културне вредности са којима здравствени радници можда нису упознати или их не разумеју. У случајевима када та особа жели да у разговорима учествују и чланови породице и/или старатељи, ови разговори су корисни за чланове породице и неговатеље, јер и они могу да кажу како се осећају и шта желе да ураде да би помогли тој особи.

- **Рад** ка припреми плана за будућу негу

Ови разговори су начин да сви сарађују у заједничком циљу припреме Плана за будућу негу који одговара тој особи и обезбеђује да има квалитетну негу на крају живота. Разговори могу да се воде о разним деловима неге на крају живота. На пример, размишљање о томе ко треба да доноси одлуке у име те особе ако он/она изгуби способност да самостално одлучује.

За припрему плана будуће неге потребни су брига, стрпљење и време. Често се план мења и развија као одраз промена у околностима те особе и њеним ставовима и осећањима о крају живота. Некад се деси да та особа након разговора не жели да напише План. То је у реду; многи људи сматрају корисним и саме разговоре. Та особа може да направи План будуће неге или Директиве за будућу негу али да се касније предомисли и одлучи да уопште не жели да има такав план. И то је такође у реду.

СТИГМА – ПОГРЕШНЕ ПРЕДСТАВЕ О МЕНТАЛНИМ ОБОЉЕЊИМА И ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ

Нажалост, неки људи су искусили стигму и дискриминацију једноставно зато што живе са менталним обољењем. Та стигма може да доведе до тога да људи имају погрешне претпоставке и „погрешне представе“ о томе да ли људи са менталним обољењем могу да буду укључени у планирање будуће неге. На пример, могу да:

- Погрешно претпоставе да особа са менталним обољењем није у стању да разуме планирање будуће неге.

Свако има право на претпоставку од стране других да поседује такву способност. То се односи и на људе са менталним обољењем. Ако постоји забринутост око тога да ли је та особа способна да донесе такву одлуку, тада њену способност за доношење те одлуке треба да процени здравствени стручњак.

- Погрешно претпоставе да се ментално оболела особа не осећа довољно добро да одлучује за себе па је зато боље да неко други одлучује у његово/њено име.

Особа која живи са менталним обољењем има право да одлучује за себе. Неко други треба да одлучује у име те особе само ако је јасно да он/она не поседује ту способност. Чак и тада, особи треба да се пружи подршка и да јој се помогне да учествује у одлучивању и његови/њени ставови треба да се узму у обзир.

- Погрешно претпостави да је за ту особу исувише узнемирујуће да размишља или разговара о крају живота. Многим људима може да буде тешко да говоре о крају живота. Поштовање људи са менталним обољењем значи поштовање њиховог права на искрене, јасне информације о њиховом здрављу и пружање помоћи и подршке ако им је потребна.

ГЛАВНЕ ПОРУКЕ О ПЛАНИРАЊУ БУДУЋЕ НЕГЕ ЗА ОСОБЕ СА МЕНТАЛНИМ ОБОЉЕЊЕМ

Главна порука 1: Особе са менталним обољењем могу да учествују у планирању будуће неге и њихове жеље за крај живота треба да се поштују.

Као и кад се ради о било коме другом, жеље људи са менталним обољењем о лечењу и нези на крају живота треба да се поштују. Планирање неге унапред подстиче људе који живе са менталним обољењем да разговарају са члановима своје породице, неговатељима, пријатељима и здравственим радницима о ономе што је за њих важно у погледу неге на крају живота. Када дође време да се донесу одлуке у вези краја живота, здравствени радници треба да поштују вредности, ставове и мишљења за које су сазнали током процеса планирања будуће неге. Лекари треба да пружају негу у складу са жељама особе онако како их је изразила и документовала. У многим случајевима, лекари имају правну обавезу да то учине.

Све док су у стању да доносе одлуке, људи са менталним обољењем могу да одбију тешке и напорне видове лечења на крају живота. Такође могу да имају некога по свом избору ко ће донети одлуке у њихово име. Ако особа са менталним обољењем није способна да одлучује у време кад треба да се доносе нека одлука, његове/њене жеље ипак могу да се узму у обзир и поштују. Људи са менталним обољењем могу да укључе своје жеље у Директиве за будућу негу и одаберу трајног старатеља којег ће обавестити о својим жељама.

Људи са менталним обољењем имају иста права што се тиче здравља као и сви остали корисници здравствених услуга, као што су:

- Право да се претпостави да су способни да одлучују. То значи да се свако, укључујући људе са менталним обољењем, сматра способним да доноси одлуке о свом животу осим ако је утврђено супротно.
- Право да приме физичку здравствену негу и лечење истог стандарда као и људи који немају ментално обољење, укључујући палијативну негу и адекватне лекове за смањење болова на крају живота.
- Право да се са њима поступа хумано и са поштовањем и да се у свако доба поштује њихово достојанство, укључујући и на крају живота.

Главна порука 2: Најбоље је да се са планирањем будуће неге почне рано, док се особа још добро осећа.

Ментално обољење може да укључује промену способности за доношење значајних одлука. Благовремено планирање, док се особе још добро осећају, може да помогне да ментално оболеле особе:

- Изаберу особу за коју желе да у њихово име доноси одлуке и да обавесте људе око себе о својим жељама
- Имају приступ помоћи да донесу одлуке, ако је то потребно
- Спрече касније проблеме. На пример, да здравствени радници у последњем моменту треба да нагађају које су жеље особе о којој се ради
- Одлуче унапред да ли да пристану или одбију неки вид лечења, чак и ако је то лечење неопходно да би се те особе одржале у животу.

Главна порука 3: Кључни део планирања будуће неге је одлука о томе ко може да одлучује у име особе о којој се ради.

Битан део успешног планирања будуће неге за све људе који користе здравствене услуге је одређивање особе која може да одлучује у њихово име ако изгубе способност одлучивања у будућности. Ова особа се назива заменик за доношење одлука. За људе са менталним обољењем чија способност може да се мења је нарочито важно да имају заменика за доношење одлука.

Разговори о планирању будуће неге пружају прилику да се размотри ко је заменик за доношење одлука за ту особу кад се ради о одлукама медицинске природе. То је такође време да се разговара о томе да ли би та особа желела да именује трајног старатеља који ће доносити одлуке на пољу лечења и друге одлуке у његово/њено име, ако он/она изгуби способност и да трајном старатељу да потребне информације о томе шта то значи и како да то ради.

Главна порука 4: Сарадња је од критичног значаја за побољшање неге на крају живота за људе са менталним обољењем.

Добре одлуке о крају живота и неге захтевају успешну сарадњу између особе са менталним обољењем и чланова њене/његове породице, неговатеља и здравствених радника, укључујући стручњаке за ментално здравље и специјалиста, као што је тим за палијативну негу. Ако је та особа смештена на негу у некој здравственој установи, важно је да се осигура да постоји успешан трансфер важних докумената и података (као што су планови за клиничку негу), за случај да се та особа премешта из једне здравствене установе у другу.

ДЕТАЉНИЈЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Средство	Опис	Аутор
<p><i>Advance Care Planning-Making your wishes known</i> вебсајт: http://www.health.nsw.gov.au/patients/asp/Pages/default.aspx</p>	<p>Публикације Министарства за здравље НЈВ-а о планирању будуће неге и линкови за друге корисне вебсајте</p>	<p>Министарство за здравље НЈВ-а</p>
<p>Вебсајт <i>Planning Ahead Tools</i>: http://planningaheadtools.com.au/</p>	<p>Информације о тестаментима, овлашћењима, трајном старатељству и планирању будуће неге укључујући формуларе и пример Директива за будућу негу</p>	<p>NSW Trustee and Guardian</p>
<p>Вебсајт The Way Ahead Directory: www.wayahead.org.au</p>	<p>Вебсајт садржи најновије информације о преко 4200 служби и услуга на пољу менталног здравља и социјалног старања широм НЈВ-а.</p>	<p>Удружење НЈВ-а за ментално здравље</p>
<p>АРАФМИ NSW за породице, старатеље и пријатеље особа које живе са менталним обољењем. http://www.arafmi.org/</p>	<p>Овај вебсајт даје помоћ, образовање и заступништво као помоћ породицама и неговатељима да испуне своју улогу у нези.</p>	<p>АРАФМИ NSW – Mental Health Carers</p>
<p>BEING http://www.being.org.au/</p>	<p>Помоћ и подршка за људе који живе са менталним обољењем</p>	<p>BEING (formerly NSW CAG)</p>
<p><i>Capacity Toolkit</i> може да се нађе на: http://www.diversityservices.justice.nsw.gov.au/divserv/ds_capacity_tool.html</p>	<p>Овај информативни приручник (Capacity Toolkit) садржи информације о томе шта значи способност и како да се процени способност доношења одлука у различитим ситуацијама.</p>	<p>Ситуације Министарства за правду НЈВ-а</p>
<p>Вебсајт <i>End of Life Decisions, the Law and Clinical Practice</i>: http://healthlaw.planningaheadtools.com.au/decision-making-at-end-of-life/</p>	<p>Водич за здравствене раднике о низ правних питања која могу да се појаве током планирања будуће неге.</p>	<p>Министарство здравља НЈВ-а</p>

